

***Jaarprogramma 2021 Groninger Dorpen,
werkplan en projecten***

VOORWOORD

Samen werken, voor heel Groningen

Zelfredzaamheid van dorpen en haar inwoners is erg belangrijk. Inwoners en dorpen geven deze zelfredzaamheid ook op hun eigen wijze vorm. Er is veel kracht binnen dorpen. De overheid laat het afgelopen decennium meer los en zo komt er dus meer bij de mensen zelf terug. Die ontwikkeling kan als onwenselijk worden ervaren, maar blijkt ook kansen te bieden. De overheid die altijd bepaalde 'wat kan en niet kan' verdwijnt en wordt facilitator van bewonersinitiatieven. En het dorp wordt weer meer van de bewoners zelf. Al blijft de inzet van gemeenten en ook provincie op de uitdagingen voor de dorpen van cruciaal belang.

Kansen en uitdagingen zijn er legio voor Groningse dorpen. Hoe die te verzilveren is een vraagstuk waar Groninger Dorpen dagelijks aan werkt. Inwoners (collectieven) die in staat zijn initiatieven te nemen, projecten te starten en te werken aan duurzame verbeteringen in hun dorp, kunnen gelukkig veelal op aandacht van gemeente en provincie rekenen. Ook op geld kan worden gerekend, mits de financiering een tijdelijk karakter heeft. Gezien de penibele financiële situatie van gemeenten zien we daar een grote uitdaging. Een uitdaging die slechts ten dele kan worden opgelost vanuit bijvoorbeeld het Nationaal Programma Groningen. Het is de uitdaging om ideeën en geld goed te verbinden en de aandacht en tijdelijke financiële steun voor burgerinitiatieven om te zetten tot daadwerkelijke duurzame resultaten voor het dorp. Zodat het nieuwe dorps huis staat, iedereen snel internet heeft, de herinrichting van de straat wordt uitgevoerd en ieder dorp de mogelijkheid heeft om een woonplan te maken en uit te voeren voor zijn toekomst, etc.

Het jaar 2020 bracht ook voor de dorpen en onze organisatie een nieuw vraagstuk mee; hoe ga je om met COVID-19? Groninger Dorpen ondersteunt ook in 2021 de dorpen in het vinden van een weg voor de dorps huizen en andere dorpsactiviteiten als er langer beperkende maatregelen blijven. Ook is de vraag, hoe ga je als dorp verder na deze crisis? COVID-19 kan op langere termijn effecten hebben op de leefbaarheid in dorpen verwachten wij en samen met onze leden en partners zoeken we naar oplossingen.

Krachtenbundelingen zijn er in onze provincie volop: rondom samen energie opwekken, welzijn & zorg, ontmoetingsplekken & dorps huizen, scholen en leefbaarheid. Concreet voorbeeld hiervan is vanOnderen, een beweging die een aantal jaar geleden ontstond vanuit een aantal Groningse dorpen om handen en voeten te geven aan de aanpak van de gaswinningsproblemen. Een ander voorbeeld is het netwerk Zorgzame Dorpen Groningen. Een netwerk van ruim 120 dorpen waar verschillende bewonersinitiatieven antwoorden zoeken op de veranderingen in de zorg en het langer zelfstandig blijven wonen van ouderen. Krachtenbundelingen ontstaan ook als tegenreactie op overheidsplannen. Zo trekt bijvoorbeeld de Dorpenalliantie Oost-Groningen met elkaar op rondom het beoogde windpark. Zij vinden dat het windpark het landschap aantast en overlast zal veroorzaken in de omgeving. Voor Groninger Dorpen is het ontstaan van nieuwe collectieven aanleiding om zich in haar meerjarenplan 2021-2024 (dat in het voorjaar van 2021 zal verschijnen) te beraden op haar eventuele toegevoegde waarde voor de ondersteuning van ook nieuwe collectieven.

Loslaten is het nieuwe adagium van overheden, meer van onderop werken. Dat vergroot de druk op en doet een groot beroep op de verantwoordelijkheid van inwoners. We merken dit in de ondersteuningsvragen die wij vanuit de dorpen krijgen: 'Helpen jullie ons een dorpsvereniging op te zetten, zodat we zichtbaar blijven? We willen graag meedenken en meebeslissen en onze plannen inbrengen, kunnen jullie ons ondersteunen bij het maken van een dorpsvisie of het verwerven van subsidies en middelen?'. Ingaan op deze ondersteuningsvragen kunnen en doen we niet alleen. We hebben een netwerk van professionals en overheden waarin we gezamenlijk inspelen op deze vragen. Landelijk en regionaal. Daarnaast willen we blijven werken aan het verbinden van vragen van inwoners aan de gemeenten. Groninger Dorpen ziet daar toegevoegde waarde voor zichzelf vanuit een onafhankelijke rol. En omdat gemeenten moeite hebben om complexe vraagstukken die door inwoners worden geagendeerd goed op te pakken. Zeker nu gemeenten en hun bestuur door herindelingen nog verder van inwoners vandaan dreigen te komen staan. De dorpen zijn nu onderdeel van een veel groter geheel. Op sommige momenten zien dorpen dit als een bedreiging, op andere momenten als een kans: samen bereik je meer dan alleen en Groninger Dorpen verbindt waar mogelijk om kennis en kracht toe te voegen.

Stevig en zichtbaar op de agenda van de gemeente en provincie blijven, dat is de kunst voor de dorpen. Groninger Dorpen zet zich daarvoor in met besturen en initiatiefnemers vanuit dorpen en dorpshuizen. Steun krijgen van de gemeente of provincie op het moment dat het dorp of dorpshuis dat nodig heeft, blijkt een uitdagende én dankbare klus. Tegelijkertijd zien we gelukkig ook dat gemeenten de aansluiting met de inwoners juist zien als hun belangrijkste speerpunt.

Tot slot, binnen dit Jaarprogramma 2021 is, naast de thema's en activiteiten uit het werkplan (subsidie Provincie Groningen), aandacht voor de projecten die naadloos op die thema's en activiteiten aansluiten. In 2020 is door Groninger Dorpen een stevige reorganisatie doorgevoerd. Desondanks blijft ook in 2021 spanning op de bedrijfsvoering staan. Groninger Dorpen zet zich optimaal in om continuïteit te waarborgen. In de volgende paragrafen meer over hoe Groninger Dorpen o.a. de dorpen in 2021 gaat ondersteunen.

Frans Musters

Voorzitter bestuur Groninger Dorpen

1. HET BELEIDSKADER VAN GRONINGER DORPEN

(beleidsplan 2021 t/m 2024)

Groninger Dorpen maakt zich de komende jaren sterk voor krachtige inwoners die zorgen voor elkaar in leefbare dorpen met als resultaat dat de dorpen klaar zijn voor de toekomst. Daarbij spelen we in op de belangrijke ontwikkelingen waarbij de overheid zich terugtrekt, meer taken naar gemeenten zijn gekomen, het aantal gemeenten in Groningen afneemt van 23 naar minder dan 10, rollen binnen de dorpen veranderen en bewonersinitiatieven worden omarmd maar nog niet altijd begrepen. Ook zijn er stevige ontwikkelingen rond zorg, vergrijzing, ontgroening, verduurzaming en aardbevingen die consequenties hebben voor de leefbaarheid van het Groningse platteland. Groninger Dorpen werkt aan de leefbaarheid van de dorpen door samenwerking en innovatie. Tegelijkertijd blijft Groninger Dorpen trouw aan het werken en denken vanuit de praktijk van de dorpen. In het voorjaar van 2021 zal Groninger Dorpen haar nieuwe meerjarenbeleidsplan ontwikkelen. Daarin zullen we stevig inzetten op de doorontwikkeling van Groninger Dorpen als – naast belangenbehartiger – een stevige netwerkorganisatie. Een organisatie met de ambitie om zich in de breedte in te zetten voor de leefbaarheid van de Groninger Dorpen en daarmee nog relevanter en zichtbaarder te worden.

Waar staat Groninger Dorpen voor?

Groninger Dorpen streeft ernaar dat dorpsgemeenschappen meer invloed krijgen op hun huidige en toekomstige leefomgeving. Groningen telt ruimt 250 dorpen. Groninger Dorpen is een vereniging met als leden dorpsbelangenorganisaties (159) en dorpshuizen (114). Ons ledenaantal groeit nog steeds. We dragen bij aan het doorontwikkelen van onze leden, en stimuleren en ondersteunen initiatieven van groepen inwoners. Doordat de vereniging onafhankelijk is, kunnen we helemaal gaan voor de belangen van het dorp. Groninger Dorpen helpt bijvoorbeeld bij het aanvragen van subsidies, het verduurzamen van een dorpshuis, het ontwikkelen van een dorpsvisie, het begeleiden van dorpsinitiatieven en veranderingsprocessen en het opzetten van nieuwe organisatievormen binnen dorpsbelangenorganisaties. We ondersteunen waar nodig in het contact met overheden of instanties.

We begeleiden, maar nemen het proces niet over. De ideeën en ontwikkelingen zijn van het dorp zelf en passen hierdoor binnen de gemeenschap. Groninger Dorpen biedt de plus die soms nodig is en biedt de kennis die wellicht niet aanwezig is in het dorp. We bundelen en koppelen initiatieven aan elkaar en brengen dorpen die in dezelfde processen zitten, met elkaar in contact. Een belangrijke kans voor dorpen zit in innovaties en kansrijke leefbaarheidsinitiatieven, die stimuleren en jagen we ook aan. Vanuit Groninger Dorpen zijn bestuursleden, vrijwilligers en medewerkers actief. Zij allen hebben een intrinsieke motivatie om zich in te zetten voor een leefbaar Groninger platteland.

2. THEMA'S 2021 MET BIJBEHORENDE ACTIVITEITEN EN PROJECTEN

In het meerjarenbeleidsplan staan de volgende thema's:

- A. Krachtige en betrokken inwoners
- B. Zorgen voor elkaar
- C. In een leefbaar dorp
- D. Klaar voor de toekomst

Dit jaarplan bouwt hierop voort. Activiteiten en projecten rond deze thema's die in 2021 uitgevoerd zullen worden, zijn:

A Krachtige en betrokken inwoners

Gangmaken dorpsinitiatieven en dorpsvisies

Er is een blijvende behoefte bij dorpen om met de toekomst bezig te zijn. Groninger Dorpen helpt bewoners op weg wanneer zij een idee hebben of een dorpsvisie willen maken. Wij adviseren hen bijvoorbeeld hoe je voor breed draagvlak en betrokkenheid in het dorp kunt zorgen. Ook adviseren we over de aanpak en de keuze voor de procesbegeleiding. We adviseren welke fondsen bij het initiatief passen en brengen ze in contact met de juiste organisaties. We hebben hierin een actieve rol, maar nemen de regie niet over. Ook kunnen we bewoners ondersteunen met goede voorbeelden en in contact brengen met vergelijkbare initiatieven om ervaringen te delen. Al geruime tijd initieert en faciliteert Groninger Dorpen samen met de Vereniging voor Groninger Gemeenten (VGG) een aantal contactmomenten voor de verschillende gemeentelijke dorpencoördinatoren (ook wel genoemd: dorpencontactambtenaren/gebiedsregisseurs). Het doel is het vergroten van de kennis over dorpsorganisaties (dorpsraden, dorpsoverleggen, dorpsbelangen etc.), bewonersinitiatieven en de samenwerking hiermee vanuit de gemeenten. We hebben de ambitie om kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering van de gebiedsregisseurs samen met de provincie en gemeenten nog steviger op te pakken in 2021. Juist door de opschaling van gemeenten is deze verbinding tussen gemeenten en inwoners cruciaal.

Continuïteit voor dorpsorganisaties

Groninger Dorpen ondersteunt initiatieven die de continuïteit en (her)vorming van de dorpsorganisaties versterken. Dit doen we onder meer door het organiseren of bijwonen van dorpen- en dorpshuizenoverleg op gemeentelijk niveau, met laagdrempelige ondersteuning en met advies over onder andere fondsenwerving maar ook landelijke ontwikkelingen zoals de komst van de Omgevingswet. De gemeentelijke herindeling in onze provincie komt in een andere fase; dit merken we ook aan de toenemende vraag van dorpen over hun rol en mogelijkheden. Vanuit ons werkplan 2021 zetten we hier op in.

Versterken dorpsorganisaties

Groninger Dorpen maakt dorpsorganisaties alert op maatschappelijke veranderingen binnen en buiten het dorp, zodat op basis daarvan zij hun weg en rol kunnen vinden. We zijn overtuigd van de meerwaarde van dorpsbelangen- en dorpshuizenorganisaties, bijvoorbeeld als verbindend orgaan tussen alle initiatieven binnen een dorp, als aanspreekpunt voor de gemeente, maar bijvoorbeeld ook voor zoets praktisch als een bankrekening, een inschrijving bij de Kamer van Koophandel of een aansprakelijkheidsverzekering. En natuurlijk zijn deze organisaties ook een continue factor binnen alle tijdelijke projecten, werkgroepen en initiatieven. Een belangrijk aandachtspunt is ook dorpen helpen wegen te vinden waarbij met discussies en conflicten kan worden omgegaan.

Activiteiten werkplan

- Organisatie dorpen- en dorpshuizenoverleg per gemeente
- Ledenondersteuning en advies, o.a. over fondsenwerving
- Actief contact met gemeentelijke dorpencoördinatoren (deels aanvullende financiering) voor dorpshuizen, dorpsbelangen en leefbaarheidsinitiatieven
- Versterking dorpsorganisaties, bijvoorbeeld via het Kleine Kernenspel (LVKK)
- Mee opstarten proces dorpsinitiatieven en dorpsvisies

Projecten en initiatieven buiten werkplan

- Dorpsorganisaties, oriëntatie op de toekomst (LVKK)
- Dorpsvisies, een leefbaarheidsplan voor en door het dorp over een periode van 10 jaar (aanvullende financiering per dorp)
- Dorpsorganisaties, hoe maak je je bestuur en het vrijwilligerswerk toekomstbestendig? (aanvullende financiering per dorp)

B Zorgen voor elkaar

Zorgzame Dorpen Groningen

Als reactie op de veranderingen in de zorg en het wegtrekken van veel voorzieningen in dorpen, organiseren inmiddels ruim 130 Groninger dorpen, zorgzame oplossingen met en voor hun eigen dorp. Veur mekoar, mit mekoar! Groninger Dorpen faciliteert de krachtenbundeling van deze dorpen, het netwerk Zorgzame Dorpen Groningen.

Denk bij zorgzame initiatieven aan:

- Organiseren van ontmoeting en activiteiten
- Verbinden van informele hulpvragen en aanbod
- Als dorp zélf professionele zorg organiseren
- Woonvormen (willen) bouwen

Groninger Dorpen ondersteunt en begeleidt dorpshuizen, dorpsbelangenverenigingen en andere zorgzame bewonersinitiatieven bij de zoektocht naar hun rol, inspelend op de veranderingen binnen de zorg, in combinatie met thema's zoals vergrijzing en het verdwijnen van dorpse voorzieningen. We doen dit op vraag van en in samenspel met dorpsbewoners. Ook stimuleren we andere organisaties aan te haken op initiatieven in de dorpen. We zien de laatste jaren veel verschillende initiatieven ontstaan die behoefte aan integrale woon/welzijn/zorg huisvestingsconcepten. Waar gewenst en mogelijk verbinden we de initiatiefnemers, begeleiden de ontwikkeling en dragen bij aan

kennisontwikkeling en professionalisering. Ook zijn we soms mede gesprekspartner richting de gemeente. Voor deze activiteiten is aanvullende financiering nodig vanuit gemeenten of bijvoorbeeld LVKK.

Het provinciebrede netwerk van zorgzame dorpen erkent dat Groninger Dorpen een relevante, verbindende rol vervult bij zorginitiatieven in dorpen. We dragen samen zorg voor uitwisseling van kennis tussen inwoners van dorpen, soms met lokaal betrokken zorgorganisaties en gemeenten. Zodoende dragen we bij aan verbreding van het perspectief van onze leden op dit onderwerp. We merken dat professionele organisaties gevoelig zijn voor het perspectief van de dorpen. De absolute plus dankzij het netwerk is het ontstaan van wederzijds begrip tussen inwoners, overheid en professionele organisaties. Een groeiende vraag vanuit de dorpen over dit onderwerp richting Groninger Dorpen is al geruime tijd merkbaar. Binnen het werkplan heeft daarom vorig jaar een verschuiving plaatsgevonden van dorpshuizen en dorpsbelangen richting zorg. De toegenomen vragen proberen we met aanvullende financiering op te pakken. Dat lukt niet altijd.

Activiteiten werkplan

- Excursie Zorgzame Dorpen Groningen
- Bijeenkomsten dorpsondersteuner (centraal persoon bij zorgprojecten in dorpen) i.c.m. onderzoek Rijksuniversiteit Groningen (deels aanvullende financiering)
- Dorpen ondersteunen bij hun dilemma's, vragen, ideeën, hun verder op weg helpen etc.
- Zorgzame dorpen gericht op kennis delen, inspiratie en samenwerking in en tussen dorpen en professionele organisaties. Fysiek door overleggen en bijeenkomsten, maar ook via de website www.zorgzamedorpengroningen.nl en andere media.

Projecten en initiatieven buiten werkplan

- ZorgSaam Dorp
- Wmo-scan voor dorpshuizen
- Lerende Dorpen (i.s.m. Alfa-college en Noorderpoort)
- Coalitie Gezond Wonen
- Personalized and Customized Health (PCH)
- Deelname aan Preventie Overleg Groningen (POG)
- Bijdrage aan projecten vanuit aan POG (deelnemers) verleende subsidies op gebied van Gezondheid & Zorg zoals o.a. het Kavelmodel experiment in Eemsdelta

C In een leefbaar dorp

Dorpshuizen – belangrijke ontmoetingsplaatsen in het dorp

Dorpshuizen zijn van groot belang als ontmoetingsplek in het dorp. Van oudsher bieden zij onderdak aan dorpsactiviteiten en het verenigingsleven. Daarnaast wordt er tegenwoordig steeds vaker samengewerkt met andere organisaties en vinden er vernieuwende activiteiten plaats op het gebied van Wmo, gezondheid en maatschappelijke participatie. Daarbij draaien de meeste buurt- en dorpshuizen volledig op vrijwilligers!

Uitdagingen voor dorpshuizen als belangrijke ontmoetingsplek in het dorp zijn er volop. In verschillende dorpen speelt het vraagstuk van herbesteding van school- en kerkgebouwen, waarbij deze – naast het dorpshuis – als ontmoetingsplek gaan functioneren. Hoe ga je daar als dorpshuisbestuur in relatie tot het dorp mee om? Wat is toekomstbestendig?

Groninger Dorpen heeft veel kennis in huis waarmee zij de dorpshuizen ondersteunt. Men kan bij ons terecht met vragen over bijvoorbeeld beheer, exploitatie, wet- en regelgeving, fondsenwerving en vrijwilligersbeleid. En dit afgelopen jaar en vast ook komend jaar hebben we veel ondersteunt op gebied van regels en subsidies m.b.t. COVID 19. We denken mee over verdienmodellen, nieuwe functies en functionaliteit van het gebouw. Ook is er belangstelling voor nieuwe vormen van (sociaal) ondernemerschap. We ondersteunen zowel bestaande dorpshuizen als nieuwe ontmoetingsplaatsen die nog altijd ontstaan. Soms is hierbij sprake van nieuwbouw maar vaak ook wordt er nieuw leven geblazen in oude kerkgebouwen of sportkantines.

Groninger Dorpen neemt actief deel aan het landelijke platform Dorpshuizen.nl en onderhoudt samen met de andere provinciale koepels een vraagbaak met zo'n 200 artikelen en nog eens 100 bijlagen. Dorpshuizen.nl is onderdeel van de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen (LVKK) die landelijk de belangen van dorpshuizen behartigt. Samen met de BOKD (Drentse dorpenkoepel) voert Groninger Dorpen ook in 2021 het eindredacteurschap van de website www.dorpshuizen.nl. Daarnaast werken de provinciale koepels samen aan projecten zoals de vitaliteitsscan waarmee parels, aandachtspunten, kansen en bedreigingen van een dorpshuis in beeld worden gebracht en gericht advies gegeven wordt.

Verder organiseren we cursussen, thema-avonden en excursies om de kennis bij besturen en medewerkers van dorpshuizen te vergroten. De Instructie Verantwoord Alcohol Schenken (IVA) voor barvrijwilligers en de Cursus Sociale Hygiëne zijn bijvoorbeeld belangrijke cursussen om te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving rondom verantwoord alkoholschenken.

Het uitwisselen van kennis en ervaringen wordt als buitengewoon nuttig en plezierig ervaren door de dorpshuizen. In een groot aantal gemeenten organiseert Groninger Dorpen jaarlijks een overleg waarbij telkens een ander dorpshuis gastheer is. In nieuwe gemeentes die zijn ontstaan na een herindeling betekenen deze bijeenkomsten een kennismaking met nieuwe collega's en een mooie manier om input te leveren bij de harmonisatie van gemeentelijk accommodatiebeleid. In 2021 gaan we ook na waar we bijeenkomsten voor dorpshuisbestuurders kunnen combineren met dorpsorganisaties om te ervaren of dit van meerwaarde is. Het scheelt wellicht ook organisatie-uren.

Gaswinning

Op verschillende plekken in de provincie zijn ontwikkelingen rond gaswinning die bewoners bezig houden. Een thema waar wij ook op in zetten. Wij zijn voor samenwerking in het brede ingewikkelde speelveld. Gezonde en vanzelfsprekende posities van bewoners en andere betrokkenen. Samenwerking met maatschappelijke organisaties in het Gasberaad. Een betekenisvolle positie hiervan in het gehele speelveld is van groot belang voor ons. Juist omdat de belangen van dit dossier complex en omvangrijk zijn. Onze inzet richt op de eigen agenda's van dorpen: goed toegerust – individueel en collectief – de toekomst tegemoet. Om onze bijdrage te kunnen leveren, is aanvullende financiering bovenop het werkplan noodzakelijk. Tegenover deelname aan het Gasberaad staat een vergoeding.

Aan welke tafel ook, altijd brengt Groninger Dorpen daarbij het perspectief en de beleving van inwoners in. Ook informeert en betreft Groninger Dorpen haar leden bij de ontwikkelingen. In de komende periode blijven we het verhaal van de Groningse inwoners belichten. We dragen zorg voor uitwisseling van kennis en inspiratie tussen de dorpen en anticiperen op heel diverse (ondersteunings)vragen. Groninger Dorpen participeert daartoe in relevante netwerken op allerlei vlakken. Tevens laat de mijnbouwproblematiek zien dat de gevolgen van natuurlijke processen in de Groningse bodem en de gevolgen van menselijk ingrijpen een onderwerp vormen dat serieus en vooral coördinerende aandacht nodig heeft.

Loket Leefbaarheid

Tegenwoordig kunnen ook mensen buiten het bevingingsgebied aanvragen doen bij Loket Leefbaarheid. Het gaat om plannen van inwoners die bijdragen aan de leefbaarheid van hun dorp. Het Nationaal Programma Groningen stelt hiervoor de komende tien jaar 10 miljoen euro beschikbaar. Per project kan maximaal € 10.000,- aangevraagd worden. Het Loket Leefbaarheid is ondergebracht bij Groninger Dorpen. Inwoners kunnen bij ons terecht met vragen en voor begeleiding bij het opstellen van een subsidieaanvraag. SNN verleent de administratieve ondersteuning. Ook de komende (4) jaren zal Groninger Dorpen betrokken blijven bij de uitvoering van Loket Leefbaarheid.

Natuur en landschap

Vanuit de invalshoek van leefbaarheid voor de dorpen heeft Groninger Dorpen een rol in het netwerk van specialistische organisaties op het gebied van natuur, milieu en landschap. Groninger Dorpen vervult hierbij een brugfunctie en makelaarsrol tussen initiatiefnemers uit dorpen, besturen van dorpen en de verschillende organisaties zoals de Natuur en Milieufederatie Groningen, Stichting het Groninger Landschap en Landschapsbeheer Groningen.

Activiteiten werkplan

- Samenbrengen dorpshuizen en dorpsbelangen in bijeenkomsten en excursies
- Advisering dorpshuizen en belangenbehartiging
- Instructies en cursussen dorpshuisbestuurders: verdienmodel, IVA, sociale hygiëne en BHV
- Gemeentelijke overleggen dorpshuizen (deels aanvullende financiering)
- Deelname aan landelijke en noordelijke netwerken (LVKK, Netwerk Duurzame Dorpen, Dorpshuizen.nl)

Projecten buiten werkplan

- Eindredactie vraagbaak Dorpshuizen.nl van de LVKK
- Loket Leefbaarheid: voor leefbaarheidsinitiatieven [in de zgn. aardbevingsgemeenten]
- Aardbevingen en energietransitie: deelname aan Groninger Gasberaad en Coalitie Gezond Wonen (klein deel vanuit werkplan)
- Deelname aan de 'Versnellingskamers'. Op verzoek van initiatiefnemer Economic Board Groningen denken we vanuit bewonersperspectief mee over de invulling van straks overbodige gaswinningslocaties (NAM).

D Klaar voor de toekomst

De toekomst laten lonken

Groninger Dorpen is zelf en via haar uitgebreide netwerk in staat om dorpen op weg te helpen bij de meest uiteenlopende thema's die het dorp aangaan: jeugd en onderwijs, veranderende voorzieningen, verkeer & vervoer, ondernemerschap, duurzame energie, snelle internetverbinding voor het platteland. We zullen daarom ook in het komende jaar inspelen op de vragen en onderwerpen die actueel zijn door het organiseren van kennisuitwisseling, netwerkbijeenkomsten (waaronder de Groninger Dorpendag), excursies en in samenwerking beraden op een vervolg van de gehouden Jongerentop.

Door de Jongerentop van 2019 hebben kinderen uit het aardbevingengebied hun stem laten horen. Hun stem en ideeën stralen kracht uit voor de toekomst. Daarom willen we 2021 een vervolg geven

aan de Jongerentop, mits we hiervoor aanvullende financiering weten te regelen. Op deze manier houden zij invloed op de toekomst!

Dorpsvisie

Groninger Dorpen ondersteunt dorpen bij het opstellen van een dorpsvisie. Ook vandaag de dag is een dorpsvisie een zeer nuttig instrument. Het opstellen ervan werkt als bron van ideeën en helpt om mensen bij de toekomst van hun dorp te betrekken. Tegenwoordig werken we ook regelmatig samen met professionals die specifieke inbreng leveren zoals architecten en ruimtelijk ontwerpers, bijvoorbeeld bij Typisch Gronings. Inmiddels hebben we zelf ook meer in huis: variatie in vorm, werkwijze en invalshoek bij de ontwikkeling van de dorpsvisie. We bieden maatwerk op het terrein van de dorpsvisie en voorzien in een nog steeds groeiende vraag.

Met de nieuwe Omgevingswet per 2022 verdwijnen straks de bestemmingsplannen en komen er omgevingsplannen voor in de plaats. Naast de naam verandert ook de inhoud van het plan. Wat de verandering betekent voor de dorpen en wijken, wil Groninger Dorpen graag laten zien: gericht op het wegwijs maken en welke kansen het biedt voor dorpen. Samen met Doarpswurk (Friesland) en de BOKD (Drenthe) hebben we een cursus ontwikkeld. In 2021 krijgt dat een vervolg in de vorm van twee pilots.

Gemeentelijke herindeling

Groninger Dorpen heeft als vereniging het doel om de invloed van de dorpen te vergroten op beleidsprocessen en plannen waar dorpen en dorpsbewoners effecten van ondervinden. De gemeentelijke herindelingen die inmiddels een feit zijn of per 1 januari 2021 een feit worden, is een belangrijk onderwerp voor ons. We moeten er alert op zijn dat de inbreng vanuit de dorpen aandacht krijgt. We verwachten dat we hierover ook het komende jaar vragen krijgen: we zoeken daarbij naar evenwicht tussen het meedenken met de overheden en organisaties vanuit het belang van de Groningse dorpen én het activeren en stimuleren van de directe invloed van de inwoners uit die dorpen.

Duurzaamheid en energietransitie

Groninger Dorpen werkt samen met Natuur en Milieufederatie Groningen binnen de Startsubsidie Lokale Energie (voorheen Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts). Daarmee brengen we duurzame lokale energieopwekking en energiebesparing onder de aandacht bij dorpen. Wij bieden gerichte ondersteuning door mee te denken over specifieke vragen en helpen bij het vinden van financiën en de juiste partners. We hebben een groot netwerk tot onze beschikking waarmee we dorpen graag van dienst zijn.

Activiteiten werkplan

- Kennisdelen, verkenning en inspiratiebijeenkomsten voor dorpen over toekomstige samenwerking met gemeenten
- Bijeenkomsten rondom dorpen: experimenteren en leren van elkaar, excursies
- Cursus Omgevingswet samen met Doarpswurk (Friesland) en BOKD (Drenthe)

Projecten buiten werkplan

- Servicepunt Lokale Energie Voorwaarts
- Groninger Dorpendag (met een bijdrage vanuit het werkplan)
- Twee pilots Omgevingswet (LVKK)

Groninger Dorpen, werk in ontwikkeling

Het gaat in het werk van Groninger Dorpen vooral om het effectief begeleiden van de energie en kracht van én in dorpen. Dichtbij de inwoners in het dorp. We blijven graag voorop lopen en spelen tegelijkertijd een herkenbare rol voor hen, zodat de dorpen houvast hebben en op hulp kunnen rekenen. Zo kunnen de Groninger dorpen laten zien dat er veel muziek zit in het platteland van onze prachtige provincie!

Afgelopen maanden voerden we gesprekken met onze leden, medewerkers en bestuur over datgene waar we voor staan en gaan. Welke waarden daarbij horen en met welke samenwerkingspartners we dus logischerwijs (blijven) samenwerken. In 2021 krijgen deze gesprekken een verdieping, in de opmaat naar een nieuw beleidsplan 2021 t/m 2024.

Wat heeft Groningen nodig?

De context waarin Groninger Dorpen werkt, verandert. Van oudsher is onze vereniging een traditionele belangenbehartiger voor dorpshuisbesturen en dorpsbelangen. De wens van veel van de dorpsorganisaties is om breder te denken en te werken. Daarmee opteren zij dat de doelstelling van onze vereniging zich verlegt: naar het bevorderen van de leefbaarheid op het platteland – in brede zin waardoor de vereniging ook toegankelijk wordt voor een diversiteit aan bewonersinitiatieven.

We snappen deze wens: het komt uit de maatschappij die aan het veranderen is. Zoals ook geschetst in dit plan: dorpen zullen steeds meer in gezamenlijkheid de verantwoordelijkheden dragen. Daarmee veranderen ook de aan ons gestelde vragen. De vragen wisselen sterk: van het meekijken bij de fondsenwerving en cursussen voor bestuursleden tot het begeleiden van keukentafelgesprekken en dorpsvisietrajecten in het dorp, van het schrijven van projectplannen tot het versterken van draagvlak, duurzaamheid en het samen met overheden onderhandelen over de kaders voor bepaalde initiatieven. We zien dan ook dat onze leden veranderen en soms anders georganiseerd zijn. Zo kennen we coöperaties of stichtingen waarbij ondernemerschap gecombineerd wordt met sociale initiatieven. Eén van de vragen die wij onszelf logischerwijs stellen, is: 'Wat hebben de inwoners van de dorpen in Groningen nodig?', en wat is onze toegevoegde waarde?

Ervaringen opdoen voor de toekomst

Groninger Dorpen onderzoekt op welke manier zij met deze en andere vragen kan meegroeien en financieel kan borgen. Zonder de stabiele, continue en herkenbare rol in de ondersteuning van dorpshuizen en dorpsorganisaties uit het oog te verliezen. Dat betekent dat we een rol spelen bij het ondersteunen van brede leefbaarheidsinitiatieven en bij de beantwoording van nieuwe vragen. Op nieuwe wijze en met nieuwe methodieken. Met het idee dat we bij het aanbreken van het nieuwe beleidsplan, keuzes kunnen maken in de doelstellingen van Groninger Dorpen.

Vereniging én stichting

Vanuit het provinciale budget is een bedrag gereserveerd voor het ondersteunen van leden. Dit bedrag voorziet vooral in het vormgeven van een adviesrol. Het is in de meeste gevallen niet toereikend om werkelijk naast mensen te gaan staan en gedurende een periode samen met hen op te trekken. In toenemende mate wordt Groninger Dorpen, vanuit de opgebouwde relatie met dorpsbewoners en ervaring, gevraagd als procesbegeleider in de dorpen. Er is in dergelijke gevallen een breed palet aan actoren in elk dorp. Om de toenemende vragen op te vangen, dragen wij zorg

voor het zoeken naar tijdelijke extra projectgelden, werken we samen of verwijzen we door naar andere provinciaal en gemeentelijk georganiseerde organisaties. Deze werkzaamheden in projecten pakken we nu aan vanuit de Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen. De activiteiten in het werkplan vanuit de vereniging Groninger Dorpen.

3. ORGANISATIE

Bestuur Groninger Dorpen

Het bestuur bestaat uit:

Voorzitter	Frans Musters	Delfzijl
Vicevoorzitter & secretaris	Gerda Steenhuis	Groningen
Penningmeester	Emmy Wolthuis-Wagenaar Hummelinck	Warffum
Algemeen bestuurslid	Klaske Piebenga	Woltersum
Algemeen bestuurslid	Samme Zijlstra	Losdorp
Algemeen bestuurslid	Erik Boerma	Uithuizen
Algemeen bestuurslid	Harma Dost	Uithuizen
Algemeen bestuurslid	Geertje Karstens	Niekerk Het Hogeland
Algemeen bestuurslid	Fred Mahler	Steendam
Algemeen bestuurslid	Christine Hillemans	Scharmer
Algemeen bestuurslid	Bernard Stikfort	Ommelanderswijk

Het dagelijks bestuur komt maandelijks bijeen met de directeur. Het algemeen bestuur vergadert met dagelijks bestuur en directeur 4x per jaar. Naast het besturen van Groninger Dorpen zijn de leden vaak aanwezig bij activiteiten in de regio en vertegenwoordigen ze Groninger Dorpen in werkgroepen en klankborden. Kandidaat-bestuursleden worden tijdens de jaarlijkse algemene ledenvergadering aan de leden voorgesteld en na stemming benoemd. De bestuursfuncties zijn onbezoldigd.

In 2020 is een nieuwe organisatiedoelstelling geformuleerd. Naast belangenbehartiger wil Groninger Dorpen zich doorontwikkelen naar een moderne netwerkorganisatie. Tevens is een reorganisatie doorgevoerd die personele consequenties heeft gehad. Groninger Dorpen is flink ingekrompen om zo weer balans aan te brengen in personeelsuitgaven en inkomsten. De formatie (met name de personeelsuitgaven) is nu meer in balans met de subsidie-inkomsten. Tot slot is op basis van een nieuw profiel een directeur benoemd om met leden, bestuur en medewerkers de nieuwe koers verder uit te bouwen voor een relevant en zichtbaar Groninger Dorpen.

Medewerkers

Directeur	0,66 fte
Adviseurs/projecten	2,5 fte
Secr./fin.adm.	1,1 fte

Verder werken er vanuit Groninger Dorpen zelfstandige (proces)begeleiders die op projectbasis voor Groninger Dorpen opdrachten uitvoeren. Deze zelfstandigen kennen Groninger Dorpen, hebben een raamovereenkomst getekend en onderschrijven de gedragsregels.

Stagiaires en studenten

Incidenteel worden externe adviseurs ingezet om tijdelijke drukte of specifieke vragen af te handelen. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van stagiaires en studenten die in onze opdracht een deel van hun studie in praktijk brengen.

Vrijwilligers

Rondom de organisatie is een cirkel van betrokkenen die graag willen meehelpen en veel kennis hebben van bepaalde onderwerpen. Deze vrijwilligers dienen geen andere belangen dan het belang van Groninger Dorpen.

Ruimtelijke Ordening: Ton Hoekstra
OV-consumentenplatform: Inge Dekker

Huisvesting

Ons kantoor is gehuisvest in het voormalige gemeentehuis van Ten Boer aan de Hendrik Westerstraat 24. Ook de Vereniging Groninger Gemeenten, Perspectief Groningen en Nationaal Programma Groningen (NPG) zijn op deze locatie gehuisvest.

Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen

De Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen heeft ten doel:

- a. Het uitvoeren van opdrachten van de vereniging Groninger Dorpen en/of derden in het kader van de verwezenlijking van de doelstelling van de vereniging Groninger Dorpen, het aangaan van contracten voor zover verband houdende met de doelstelling van de vereniging Groninger Dorpen.
- b. Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

Concrete voorbeelden hiervan zijn:

- De stichting voert het werkgeverschap uit voor de vereniging, dat betekent onder andere dat de stichting arbeidsovereenkomsten afsluit met de medewerkers.
- De stichting sluit de huurovereenkomst betreffende het kantoorpand af met de verhuurder.
- De stichting voert ten behoeve van de vereniging projecten uit.

Groninger Dorpen koesterde de wens om haar governance te vereenvoudigen en aan zowel de nieuwe directeur als aan het bestuur een duidelijk mandaat te geven. Het bestuur van de Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen is daarom per oktober 2020 identiek aan het dagelijks bestuur van de vereniging Groninger Dorpen. Nieuwe statuten zijn door de notaris opgesteld en op de digitale algemene ledenvergadering d.d. 27 oktober 2020 goedgekeurd door de leden. Tijdens deze vergadering zijn ook elf algemeen bestuursleden benoemd.

Projecten

Door de reguliere activiteiten komen onze medewerkers in aanraking met vragen van leden en maatschappelijk organisaties die de kernactiviteiten en/of de ledenservice overstijgen. Deze vragen worden in een project vorm gegeven en externe financiering wordt hiervoor gezocht. Zodra de financiering rond is, kunnen de projecten starten. Deze projecten worden ondergebracht in de Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen.

4. FINANCIËN JAARPROGRAMMA 2021

4.1 Algemeen

In het kader van de budgetfinanciering door de Provincie is bij het opstellen van de productbegroting uitgegaan van een verdeling van middelen op basis van de in het beleidsplan bepaalde prioriteitstelling. Ook hebben we onze ervaring gebruikt om te begroten wat de jaarlijkse omvang van de vragen en interactie met de leden is.

De leden van de vereniging dragen bij aan de financiering van de organisatie via de jaarlijkse contributie. Bij het opstellen van het nieuwe meerjarenbeleidsplan en -begroting evalueren we deze tarieven en de omvang van de ledenondersteuning, die dorpen vanuit hun contributie kunnen verwachten. We hebben gemeenten gevraagd een financiële bijdrage te leveren aan de algemene exploitatie. Slechts een gemeente heeft hier positief op gereageerd. Daarom overwegen we nu gemeenten een bijdrage te vragen voor het advies- en uitvoerend werk van Groninger Dorpen. Door de vragen, die leden aan de Groninger Dorpen stellen, worden gemeenten ontlast en ontzorgd. We denken aan een bijdrage die is gebaseerd is op de reële werkzaamheden Groninger Dorpen verricht voor die gemeente. Ook het gehanteerde uurtarief voor de werkplanactiviteiten hebben we dit jaar op basis van reële kosten bijgesteld.

4.2 Risico's en inkomsten vanuit projecten

Groninger Dorpen voert naast de producten en activiteiten uit het werkplan ook projecten uit waarvan de kosten uit aanvullende (externe) financiering worden gedekt. Om slagvaardig op kansen en ontwikkelingen te kunnen inspelen, heeft Groninger Dorpen ook personeel dat wordt ingezet voor deze (samenwerkings)projecten. Deze medewerkers hebben inmiddels grotendeels vaste contracten. Projecten dragen altijd enige onzekerheid met zich mee: lukt het met de financiering, de samenwerking, draagvlak, of de deelnemers? In het afgelopen jaar hebben we door het langere tijd uitblijven van grotere projecten als Loket Leefbaarheid en middelen voor onze inzet op zorg, onze medewerkers meer ingezet op het werkplan en zo mogelijk kleinere projecten. Om de financiële risico's buiten de vereniging te houden, zijn de projecten ondergebracht in Stichting Ondersteuning Groninger Dorpen. Inhoudelijk sluiten ze echter naadloos aan bij de doelstellingen van de vereniging.

5. PRODUCTBEGROTING WERKPLAN 2021

Thema	Product en activiteiten	Aantal	Uren	Activiteitengeld
Krachtige inwoners			376	€ 5.500
	Organisatie dorpen- en dorpshuizenoverleg per gemeente incl. aanwezigheid hierbij als netwerkpartner	10	96	
	Ledenondersteuning en advies, fondsenwerving	doorlopend	160	
	Dorpscontactambtenaren voor dorpshuizen, dorpsbelangen en leefbaarheidsinitiatieven	1 à 2	28	
	Mee opstarten proces dorpsvisie Advisering aanpak en keuze procesbegeleiding bij proces dorpsvisie, dorpsorganisatie	7 tot 14	92	
Zorgen voor elkaar			568	€ 5.000
	Excursies en workshops voor dorpen over zorg	2	120	
	Advisering aanpak en keuze procesbegeleiding Zorg in het dorp, Wmo-scan	8 tot 16	144	
	Zorgzame dorpen gericht op kennis delen, inspiratie en samenwerking in en tussen dorpen en professionele organisaties	Diverse dorpen	304	
In een leefbaar dorp			576	€ 5.000
	Advisering dorpshuizen en belangenbehartiging	8	184	
	Instructies en cursussen dorpshuisbestuurders	20	240	
	Landelijke en lokale netwerken dorpen en dorpshuizen (incl. Dorpshuizen.nl)	10	48	
	Aardbevingen & energietransitie: deelname Groninger Gasberaad (1 uur p/w) en Gezond Wonen (1 uur p/w)		104	
Klaar voor de toekomst			266	€ 6.500
	Kennisdelen, verkenning en inspiratiebijeenkomsten over toekomstige samenwerking met gemeenten	5	96	
	Bijeenkomsten rondom dorpen: experimenteren/leren van elkaar, excursies	1	50	
	(Mede) aanjagen aandacht voor thema's als internet op platteland, duurzaamheid en energietransitie	doorlopend	60	

	Groninger Dorpendag	1	60	
Verenigingswerk			960	€ 2.000
	Coördinatie en administratie		600	
	Communicatie (nieuwsbrieven, sociale media, website)	doorlopend	300	
	Netwerkbijeenkomsten voor dorpen met thema's die prioriteit hebben vanuit dorpen en overheden door bestuur, vrijwilligers en medewerkers	doorlopend	60	
Totaal			2746	€ 24.000